

УДК 174:351.74

DOI: [10.35619/iiu.v1i22.705](https://doi.org/10.35619/iiu.v1i22.705)**Андрій ТАНЬКО**

кандидат юридичних наук, доцент,
доцент кафедри теорії і методики викладання
суспільно-правових дисциплін
Харківського національного педагогічного університету
імені Г.С.Сковороди,
м. Харків, Україна
ORCID: 0000-0001-8425-2202
e-mail: Tanko0300@gmail.com

ФОРМУВАННЯ ЕТИЧНОГО СКЛАДНИКА ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПРАВООХОРОНЦІВ НА ГУМАНІСТИЧНИХ ЗАСАДАХ

Анотація. У статті здійснено теоретичне осмислення актуальності формування етичного складника професійної діяльності правоохоронців крізь призму ціннісно-моральних орієнтацій, принципів людяності, відповідальності та поваги до гідності людини. Розкрито сутність і зміст етичного складника як системи моральних принципів, норм і ціннісних орієнтацій, що визначають професійну поведінку правоохоронця та регулюють його взаємодію з громадянами, колегами й суспільством у цілому. На основі аналізу гуманістичних підходів в освіті уточнено зміст поняття гуманістичних основ професійної етики правоохоронців, які ґрунтуються на визнанні людини найвищою соціальною цінністю, її честі, гідності та прав.

Визначено структуру етичного складника професійної діяльності правоохоронців, до якої віднесено моральні знання, моральні почуття, моральні переконання та етичну поведінку. З'ясовано, що етичний складник професійної діяльності правоохоронців формується під впливом соціальних, інституційних, психологічних і педагогічних чинників. Розкрито чинники, умови й шляхи формування етичної складової як у процесі професійної підготовки майбутніх фахівців, так і під час їхньої службової діяльності.

Наголошено, що ефективне формування етичних орієнтирів потребує поєднання гуманістично спрямованої освіти, морально-психологічного клімату в колективі, системи наставництва, саморозвитку й етичного лідерства.

Зроблено висновок, що етичний складник є визначальним елементом професіоналізму правоохоронця, який забезпечує баланс між владними повноваженнями та повагою до людини, сприяє зміцненню моральних засад служби і реалізації принципів справедливості, гуманізму та правової державності.

Ключові слова: професійна діяльність, правоохоронці, гуманістичні цінності, професійна етика, моральні якості, етичні складники.

Постановка проблеми. Сучасні трансформаційні процеси, що відбуваються в українському суспільстві, зумовлюють необхідність переосмислення ролі правоохоронних органів у системі державного управління. В умовах реформування діяльності поліції, утвердження демократичних цінностей і зміцнення правової держави на перший план виходить не лише професійна компетентність правоохоронця, а й рівень його морально-етичної зрілості. Правоохоронна діяльність за своєю природою є соціально значущою, оскільки безпосередньо пов'язана із забезпеченням правопорядку, захистом прав і свобод громадян, відновленням справедливості, тобто з тими сферами, де особливо відчутною є потреба в гуманістичних орієнтирах.

Гуманістичний підхід до професійної діяльності правоохоронців передбачає орієнтацію на пріоритет людської гідності, співчуття, справедливості й недопущення дискримінації. Етична культура працівників правоохоронних органів має ґрунтуватися на внутрішніх переконаннях, професійній честі та усвідомленні відповідальності за власні дії перед суспільством. Саме гуманістичні засади створюють основу для розвитку професійної етики співробітників внутрішніх справ, що поєднує правову компетентність із моральною зрілістю. У цьому контексті важливим є наукове обґрунтування процесів формування етичного компоненту професійної діяльності правоохоронців на гуманістичних засадах, що визначатиме не лише якість їхньої службової поведінки, а й загальний рівень морального клімату в суспільстві.

Метою статті є теоретичне осмислення та системний аналіз процесу формування етичного складника професійної діяльності правоохоронців на гуманістичних основах, а також визначення його місця і значущості в структурі професійної компетентності працівників правоохоронної сфери.

Аналіз останніх досліджень. У науковому дискурсі останніх років помітно активізувалися дослідження, спрямовані на пошук шляхів формування етичної компетентності, розвитку професійної культури й виховання гуманістичного світогляду фахівців правоохоронної сфери. Сучасні науковці розглядають цю проблематику в міждисциплінарному контексті на перетині права, педагогіки, психології, філософії та соціології. Так, С. Головка, І. Абрамська (2020) розкривають гуманістичну освіту як необхідну умову адаптації людини до інформаційного суспільства, в якому моральність і критичне мислення стають основою професійної самореалізації. Г. Усатенко (2024) вивчає гуманістичний підхід як основу забезпечення спадкоємності освітніх традицій, на якій формуються ціннісні орієнтири, спрямовані на повагу до людської гідності та духовного розвитку. О. Волошина та І. Семенюк (2023) підкреслюють значення толерантності як ключової гуманістичної цінності, що має бути складовою педагогічного процесу й основою взаємодії між людьми. О. Шапка і М. Базаєва (2023) розглядають гуманістичний підхід у контексті формування ключових компетентностей сьогодення, наголошуючи на важливості морального виховання та розвитку соціальної відповідальності у сфері освіти.

Великий пласт сучасних досліджень присвячений питанням формування професійної компетентності, професійної культури правоохоронців. О. Павлишин та О. Кравчук (2020) вивчають професійно-етичні засади діяльності поліцейського, підкреслюючи важливість етичних норм, службової честі та моральної відповідальності в забезпеченні правопорядку. У праці К. Войтенко і О. Стрельченко (2024) зосереджено увагу на етичних принципах взаємодії поліції з громадськістю. Д. Казначеев, О. Лопаєва (2024) наголошують на важливості професійної підготовки поліцейських у контексті правових і моральних викликів, зумовлених сучасними реаліями. В. Казміренко, Л. Казміренко (2025) аналізують психолого-правові особливості поведінки працівників поліції в ситуаціях ризику, що безпосередньо пов'язано з їхньою моральною стійкістю, самоконтролем і відповідальністю. Keskomon T., Jaihar N. (2022) порівнюють підходи різних країн до контролю за етичними стандартами поліції як на рівні законодавства, так і через інститути контролю, скарги, прозорість.

Високу моральну стійкість, етичність поведінки правоохоронців науковці часто розглядають взаємопов'язано з проблемою професійного вигорання фахівців. О. Тімченко та В. Барко (2020) досліджують психологічну готовність до професійної діяльності працівників Національної поліції України, підкреслюючи роль морально-вольових якостей і етичних установок у стабільності особистості. Є. Каширіна і Д. Сілюков (2021) вивчають питання професійного вигорання як результату зниження моральної мотивації працівників.

Попри значну кількість наукових праць, проблема інтеграції гуманістичних цінностей у практику службової діяльності правоохоронців в умовах сучасних соціальних викликів набуває особливої значущості.

Виклад основного матеріалу дослідження. Правоохоронна діяльність за своєю природою є глибоко соціальною, адже працівники правоохоронних органів перебувають у постійному контакті з населенням. Вони взаємодіють із громадянами під час розслідування злочинів чи забезпечення правопорядку, у процесі профілактики правопорушень, розв'язання конфліктних ситуацій, надання допомоги постраждалим тощо. Саме тому їхня робота має не лише правовий, а й виразний морально-гуманістичний зміст, який визначає ефективність виконання службових обов'язків і рівень довіри суспільства до органів влади.

Водночас, працівник правоохоронної сфери, здійснюючи свою діяльність, стикається з людьми різного соціального статусу, морального рівня, життєвих обставин. У кожній ситуації він має діяти не лише в межах чинного законодавства, а й відповідно до загальноприйнятих етичних принципів, що базуються на повазі до людини, справедливості, доброчесності та співчутті. Моральна культура, основу якої складають гуманістичні цінності, допомагає правоохоронцю залишатися об'єктивним, неупередженим і людяним навіть у складних або конфліктних ситуаціях.

Виходячи з наукового розуміння (Головка, Абрамська, 2020) гуманістичних засад в освіті як системи цінностей, спрямованих на визнання

людини найвищою соціальною та духовною особистістю, орієнтованою на саморозвиток, опору на власний соціокультурний досвід, що передбачає повагу до її гідності, свободи, прав, рівності та справедливості, гуманістичні основи професійної етики правоохоронців слід трактувати як систему моральних принципів, що ґрунтуються на визнанні пріоритету людського життя, честі, гідності та прав кожної особистості. Вони передбачають орієнтацію працівника правоохоронної сфери на безумовне дотримання закону в поєднанні з моральною відповідальністю перед суспільством, розвитком емпатії, толерантності, здатності до співчуття й справедливого ставлення до кожного громадянина. Тобто гуманізм у правоохоронній діяльності виявляється в гармонійному поєднанні правової свідомості, професійної відповідальності, що забезпечує баланс між владними повноваженнями і повагою до людини.

Формування етичного складника професійної діяльності правоохоронців на гуманістичних засадах є одним із ключових напрямів модернізації системи правоохоронних органів у демократичному суспільстві. Етична культура працівників правоохоронної сфери виступає не лише показником їхнього професіоналізму, а й важливим чинником довіри громадян до державних інституцій. З огляду на це, особливого значення набуває розуміння гуманізму як світоглядного підґрунтя, що визначає характер моральних орієнтацій, поведінки та міжособистісних взаємин у професійній діяльності. Підвищення ролі морально-етичних чинників у правоохоронній сфері пов'язане також із суспільним запитом на відкритість, прозорість, гуманізм і довіру до влади.

Проте сьогодні, як зазначають на основі аналізу численних досліджень і практичного стану О. Павлишин і О. Кравчук (2020), справжня ситуація з питаннями етичної поведінки та виявленням моральних якостей під час здійснення службової діяльності працівників правоохоронної сфери не є задовільною і не відповідає регламентованим на законодавчому рівні вимогам, спостерігається професійна деформація фахівців у цій сфері.

У зв'язку з цим наголосимо на важливості етичних принципів, які є невід'ємною основою професійної діяльності правоохоронців, адже саме вони забезпечують гармонію між вимогами закону й моральними цінностями суспільства. Як підкреслює Ю. Голодник (2023), кожен працівник правоохоронної сфери повинен мати високу загальну й особистісну культуру, позитивні якості особистості, людяність, толерантність, відповідальність.

Орієнтація на гуманістичні ідеали дозволяє працівникам правоохоронної сфери ефективно виконувати свої обов'язки, ба більше – зберігати й примножувати моральні надбання народу, сприяючи стабільності, правопорядку та духовному розвитку суспільства. Водночас, як відсутність моральної основи в поведінці правоохоронців призводить до зростання соціальної напруги, втрати авторитету влади й послаблення правової культури населення. Як слушно зазначає з цього приводу Я. Свічкарьова (2023), знання законів і вміння їх застосовувати на практиці не мають ніякої цінності, якщо діяльність правоохоронця позбавлена етичного змісту.

Професійна діяльність правоохоронця має комплексний характер і складається з кількох основних змістових складників (Александров, 2016; Пискун, 2024): правовий (охоплює знання законодавства, уміння його правильно застосовувати, дотримання правових норм і принципів верховенства права); пізнавальний (збір, сприймання інформації), психологічний (професійна стійкість, уміння контролювати емоції, протидіяти стресу, налагоджувати конструктивну комунікацію); організаційно-управлінський (стосується здатності ефективно планувати, координувати та контролювати службову діяльність, приймати відповідальні рішення); комунікативний (вміння встановлювати довірчі відносини з громадянами, вести переговори, попереджати конфлікти).

Сучасні науковці виокремлюють етичний компонент як один із важливих складників професійної діяльності, який забезпечує її моральну спрямованість, впливає на всі інші аспекти професійної діяльності людини та формує внутрішню готовність діяти справедливо, чесно та гуманно. Виходячи із специфіки професійної діяльності, визначають таке поняття як етика правоохоронців (Свічкарьова, 2023), що охоплює систему морально-професійних принципів і норм, які становлять підґрунтя правоохоронної діяльності. Вона визначає межі належної поведінки працівників як у службовій, так і в позаслужбовій сфері, формує етичні стандарти взаємодії з громадянами та колегами, а також відображає рівень моральної культури й відповідальності особистості. У широкому розумінні професійна етика правоохоронця включає моральну свідомість працівника, його внутрішні переконання та орієнтацію на служіння суспільним інтересам. У більш вузькому значенні – це нормативна система правил і принципів, що регулює професійну поведінку під час виконання службових обов'язків, визначаючи етичні межі владних повноважень і спрямовуючи діяльність на забезпечення законності, справедливості й поваги до людської гідності.

Етичний складник професійної діяльності правоохоронців – це сукупність моральних принципів, норм, цінностей і переконань, які визначають внутрішню позицію працівника, його ставлення до людей, виконання службових обов'язків і прийняття рішень у складних моральних ситуаціях. Він формується поступово через інтеграцію знань, умінь і ціннісних орієнтацій людини та відображає рівень моральної зрілості особистості, здатність діяти згідно з етичними нормами навіть у тих випадках, коли це не передбачено безпосередньо законодавством чи службовими інструкціями.

Інакше кажучи, етичний складник – це духовно-моральна основа професійної діяльності, що забезпечує її гуманістичну спрямованість і підвищує довіру громадян до правоохоронних органів. Він визначає, як працівник застосовує владу, використовує службові повноваження, взаємодіє з громадянами, колегами та керівництвом.

Підкреслимо, що саме етичний складник займає центральне місце серед усіх інших елементів професійної діяльності, оскільки він є моральним регулятором поведінки, що визначає якість застосування правових знань, психологічну витримку, комунікативну культуру й управлінські рішення. Без

сформованих етичних орієнтирів навіть високий рівень правової підготовки не гарантує справедливого, людяного та правомірного виконання службових обов'язків.

До структури етичного складника професійної діяльності науковці (Павлишин, Кравчук, 2020) відносять моральні знання, моральні почуття, моральні переконання й етичну поведінку. Так, розуміння етичних принципів, норм професійної поведінки, кодексу честі правоохоронця – важливий аспект професійної діяльності працівника. Не менш важливим аспектом є емпатія, почуття справедливості, совість, повага до людської гідності. Переконання, що проявляється у внутрішній упевненості в необхідності діяти відповідно до гуманістичних і правових цінностей, надають працівникові основи не вагатися в ухваленні рішень. А етична поведінка є результатом переконань працівника та виявляється практичним втіленням моральних принципів у службових діях, ухваленні рішень і взаємодії з людьми.

Отже, етична поведінка – системоутворювальний елемент професійної діяльності правоохоронців, оскільки забезпечує гармонійне поєднання правової грамотності, психологічної стійкості та моральної культури та професійної відповідальності. Саме етичний аспект професійної поведінки перетворює правоохоронця з простого виконавця законів на свідомого та відповідального захисника прав, свобод і гідності людини.

Етичний складник професійної діяльності формується під впливом низки чинників – соціальних, інституційних, психологічних і педагогічних. Соціальні чинники пов'язані із загальним рівнем моральної культури суспільства, престижем професії та очікуваннями громадян щодо поведінки представників влади. Інституційні чинники охоплюють систему професійної підготовки, корпоративну культуру правоохоронних органів, морально-психологічний клімат у колективі, наявність етичних кодексів і внутрішніх стандартів поведінки. Психологічні аспекти стосуються формування внутрішньої готовності правоохоронців до морального вибору, розвитку саморефлексії, стійкості до професійних деформацій і здатності протистояти зовнішньому тиску чи корупційним спокусам.

Аналізуючи проблему формування етичної складової професійної діяльності правоохоронців, доречним є виділити етичну культуру фахівців як вищий якісний рівень, що відображає здатність особистості не лише знати етичні норми, а й послідовно дотримуватися їх у реальній діяльності. Етична культура правоохоронця поєднує в собі знання професійно-етичних принципів, уміння застосовувати їх у практичних ситуаціях і сформовану внутрішню готовність діяти відповідно до моральних стандартів навіть у складних, конфліктних або ризикованих умовах служби. Вона виявляється в умінні зберігати людяність і справедливість під час реалізації владних повноважень, у ставленні до громадян, колег, підлеглих, а також у здатності до саморефлексії та морального самоконтролю.

Можна сказати, що етична культура є вищим рівнем розвитку етичного складника професійної діяльності, що забезпечує єдність моральних знань, переконань і практичних дій. Вона визначає моральне обличчя правоохоронця,

впливає формування професійної репутації та є запорукою довіри суспільства до системи правопорядку загалом.

Слід зазначити, що формування етичного складника професійної діяльності правоохоронців є складним безперервним процесом, що охоплює як етап професійної підготовки, так і період практичної служби, що визначається сукупністю педагогічних, психологічних, соціокультурних та організаційних умов. Викладання правових дисциплін повинно поєднуватися з філософсько-етичними, психологічними й соціальними курсами, які допомагають майбутнім фахівцям усвідомити цінність людського життя, повагу до прав і свободи, важливість служіння суспільству. Тому необхідно ще на етапі навчання майбутніх працівників поліції приділяти належну увагу вихованню в них моральної свідомості, внутрішнього почуття справедливості, поваги до людської гідності, що можливо за умови побудови освітнього процесу на принципах особистісно орієнтованого навчання, із застосуванням діалогу, взаємоповаги.

Для працівників, які вже тривалий час перебувають на службі, підкреслимо вагому роль морально-психологічного клімату в професійному середовищі. Етична поведінка формується не лише через зовнішній контроль або нормативне регулювання, а насамперед через корпоративну культуру правоохоронного колективу. У колективах, де панують взаємоповага, підтримка, відкритість і відповідальність, формується позитивна моральна атмосфера, що запобігає професійному вигоранню, цинізму та девальвації етичних норм. Навпаки, авторитарний стиль управління, формалізм або байдужість керівництва часто призводять до моральної деградації навіть досвідчених фахівців.

Значну роль у процесі формування етичності правоохоронців відіграють система підвищення кваліфікації та професійного саморозвитку. Етична культура не може бути статичною, вона потребує постійного оновлення відповідно до змін у суспільстві, законодавстві та світових моральних тенденціях. Курси підвищення кваліфікації мають включати етичні тренінги, заняття з комунікативної культури, конфліктології, морально-правової рефлексії, що дозволяють осмислювати професійний досвід крізь призму гуманістичних цінностей. Особливо ефективним є впровадження рефлексивних технологій, які сприяють усвідомленню власних дій і моральних наслідків професійних рішень.

Окрему увагу слід приділити етичному лідерству та наставництву в правоохоронних структурах. Вплив особистого прикладу старших колег, авторитетних керівників і досвідчених професіоналів має потужний виховний ефект. Якщо моральні норми не лише декларуються, а й реалізуються в щоденній поведінці керівників, це створює дієву модель наслідування, що сприяє розвитку етичної стійкості працівників усіх рівнів. Наставництво є ефективним інструментом передачі моральних стандартів і професійної честі, які неможливо закріпити лише в нормативних актах.

Варто також звернути увагу і на роль суспільної взаємодії. Етична культура правоохоронця формується в постійному контакті з громадянами, у процесі

спілкування, розв'язання конфліктів, забезпечення правопорядку. Саме взаємодія з населенням є практичним полем реалізації гуманістичних принципів – поваги до людини, об'єктивності, справедливості та милосердя.

Як бачимо, формування етичного складника професійної діяльності правоохоронців має здійснюватися безперервно – від моменту професійного становлення до завершення служби, спираючись на такі ключові чинники: гуманістичну освіту, сприятливий морально-психологічний клімат, систему професійного саморозвитку, етичне лідерство й активну взаємодію з суспільством. Водночас важливо, щоб організаційна культура правоохоронних установ підтримувала гуманістичні ідеали, заохочувала чесність, відкритість, повагу до колег та громадян.

Висновки і перспективи подальших розвідок. У підсумку зазначимо, що етичний компонент посідає центральне місце серед інших елементів професійної діяльності правоохоронця – правового, психологічного, комунікативного та організаційного, адже саме він забезпечує моральну спрямованість і гуманістичний зміст їх реалізації. Формування етичного складника діяльності правоохоронців є багатовимірним, тривалим і безперервним процесом, який потребує комплексного підходу щодо поєднання освітніх, психологічних, правових і морально-ціннісних впливів, спрямованих на становлення морально зрілого, відповідального та гуманістично орієнтованого правоохоронця. Саме завдяки цьому складнику забезпечується морально-ціннісний зміст роботи правоохоронця, гармонізація правових і людських аспектів виконання ним службових обов'язків, ефективне попередження та розслідування злочинів, й, у цілому, збереження морального балансу в суспільстві.

Перспективними напрямками подальших досліджень залишаються поглиблене вивчення механізмів інтеграції морально-етичних принципів у систему професійної освіти, зокрема розроблення інноваційних педагогічних технологій і тренінгових програм, спрямованих на розвиток моральної рефлексії, емпатії та почуття справедливості; дослідження впливу професійного середовища на збереження етичних орієнтирів працівників із тривалим стажем служби, визначення чинників морального вигорання, девальвації етичних норм і шляхів їх профілактики.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

Головко, С., Абрамська, І. (2020). Гуманістична освіта в умовах інформаційного суспільства. *Гуманізація навчально-виховного процесу*, № 1(99). С. 96-104 DOI: [https://doi.org/10.31865/2077-1827.1\(99\)2020.198147](https://doi.org/10.31865/2077-1827.1(99)2020.198147)

Усатенко, Г. О. (2024). Гуманістичний підхід в освіті: тяглість традиції і виклики сьогодення. URL: <https://skovoroda.man.gov.ua/storage/files/gumanistichny-pidhid-v-osviti.pdf>

Волошина, О., Семенюк, І. (2023). Толерантність як фундаментальна цінність гуманістичної педагогіки. *Spiritual and intellectual upbringing and teaching youth in the XXI century*, P. 65–68. DOI: <https://doi.org/10.58962/2708-4809.wsnos.2023.09>

Шапка, О., Базасєва, М. (2023). Гуманістичний підхід у формуванні ключових компетентностей у XXI столітті. *Formation of Competencies of Gifted Individuals in the System of Extracurricular and Higher Education*, № (1), С. 435–442. DOI: <https://doi.org/10.18372/2786-823.1.17528>

Павлишин, О., Кравчук, О. (2020). Професійно-етичні та деонтологічні засади діяльності поліцейського у сфері забезпечення правопорядку. *Філософські та методологічні проблеми права*. № 1 (19). С. 21-31. DOI: <https://doi.org/10.33270/02201901.21>

Войтенко, К., Стрельченко, О. (2024). Характеристика основних принципів взаємодії Національної поліції із громадськістю у період війни. *Наука і техніка сьогодні*, № 11(39). С. 45-54 DOI: [https://doi.org/10.52058/2786-6025-2024-11\(39\)-45-54](https://doi.org/10.52058/2786-6025-2024-11(39)-45-54)

Казначєєв, Д., Лопасєва, О. (2024). Правові аспекти діяльності національної поліції в умовах воєнного стану крізь призму необхідності якісної професійної підготовки. *Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ*, № (2), С. 376–381. DOI: <https://doi.org/10.31733/2078-3566-2023-2-376-381>

Казміренко, В., Казміренко, Л. (2025). Психолого-правова характеристика поведінки працівників поліції в ситуаціях ризику. *Наукові інновації та передові технології*, № 1(41), С. 1165-1176. DOI: [https://doi.org/10.52058/2786-5274-2025-1\(41\)-1165-1176](https://doi.org/10.52058/2786-5274-2025-1(41)-1165-1176)

Keskomon, T. & Jaihar, N. (2022). Comparative Analysis of Thai and Foreign Law Principles Regarding Investigating and Controlling Police Ethical Standards. *Journal of Social Sciences and Humanities Research in Asia*, 28(1), 33–48. URL: <https://so05.tci-thaijo.org/index.php/psujssh/article/view/257017> (дата звернення: 21 вересня 2025)

Тімченко, О., Барко, В. (2020). Шляхи формування психологічної готовності до професійної діяльності у персоналі Національної поліції України. *Вісник Національного університету оборони України*, № 56(3), С. 112–119. DOI: <https://doi.org/10.33099/2617-6858-2020-56-3-112-119>

Каширіна, Є., Сілюков, Д. (2021). Синдром професійного вигорання у поліцейських Національної поліції України. *Теоретичні і прикладні проблеми психології*, № 3(56), Т. 3, С. 90–105. DOI: <https://doi.org/10.33216/2219-2654-2021-56-3-3-90-105>

Голодник, Ю. (2023). Професійна підготовка правоохоронців як одна із найважливіших функцій держави. *Аналітично-порівняльне правознавство*. С. 256-260. URL: <https://app-journal.in.ua/wp-content/uploads/2023/07/48.pdf> (дата звернення: 21 вересня 2025)

Свічкарьова, Я. (2023). Професійна етика у діяльності правоохоронних органів. *Науковий вісник Ужгородського Національного Університету*, Серія Право. Вип. 76: Ч. 2. С. 75- 78. URL: <https://visnyk-juris-uzhnu.com/wp-content/uploads/2023/05/14.pdf> (дата звернення: 21 вересня 2025)

Александров, Д. (2016). Загальна психологічна характеристика професійної діяльності працівника національної поліції. *Юридична психологія*. № 1 (18), С. 129-139.

Пискун, Д. (2024). Сутність і структура професійно-етичної культури майбутніх офіцерів Національної поліції. *Наука і техніка сьогодні*. № 5 (33). С. 815-826. DOI: [https://doi.org/10.52058/2786-6025-2024-5\(33\)-815-826](https://doi.org/10.52058/2786-6025-2024-5(33)-815-826).

REFERENCES

Holovko, S. & Abramska, I. (2020). Humanistyczna osvita v umovakh informatsiinoho suspilstva [Humanistic Education in the Information Society]. *Humanizatsiia navchalno-vykhovnoho protsesu*, No. 1(99). S. 96-104 DOI: [https://doi.org/10.31865/2077-1827.1\(99\)2020.198147](https://doi.org/10.31865/2077-1827.1(99)2020.198147) [in Ukrainian]

Usatenko, H. (2024). Humanistychnyi pidkhid v osviti: tiahlist tradytsii i vyklyky sohodennia. [The Humanistic Approach in Education: Continuity of Tradition and Contemporary Challenges] URL: <https://skovoroda.man.gov.ua/storage/files/gumanistichny-pidhid-v-osviti.pdf> (data zvernennia: 21 veresnia 2025) [in Ukrainian]

Voloshyna, O. & Semeniuk, I. (2023). Tolerantnist yak fundamentalna tsinnist humanistychnoi pedahohiky [Tolerance as a Fundamental Value of Humanistic Pedagogy]. *Spiritual and intellectual upbringing and teaching youth in the XXI century*, P. 65–68. DOI: <https://doi.org/10.58962/2708-4809.wsnos.2023.09> [in Ukrainian]

Shapka, O. & Bazaieva, M. (2023). Humanistychnyi pidkhid u formuvanni kluchovykh kompetentnostei u XXI stolitti [The Humanistic Approach to Developing Key Competencies in the 21st Century]. *Formation of Competencies of Gifted Individuals in the System of Extracurricular and Higher Education*, No. (1), S. 435–442. DOI: <https://doi.org/10.18372/2786-823.1.17528> [in Ukrainian]

Pavlyshyn, O. & Kravchuk, O. (2020). Profesiino-etychni ta deontologichni zasady diialnosti politseiskoho u sferi zabezpechennia pravoporiadku. [Professional Ethics and Deontological Principles of Police Activity in the Field of Law Enforcement]. *Filosofski ta metodologichni problemy prava*. No. 1 (19). S. 21-31. DOI: <https://doi.org/10.33270/02201901.21> [in Ukrainian]

Voitenko, K. & Strelchenko, O. (2024). Kharakterystyka osnovnykh pryntsypiv vzaiemodii Natsionalnoi politsii iz hromadskistiu u period viiny. [Characteristics of the Main Principles of Interaction Between the National Police and the Public During Wartime]. *Nauka i tekhnika sohodni*, No. 11(39). S. 45-54 DOI: [https://doi.org/10.52058/2786-6025-2024-11\(39\)-45-54](https://doi.org/10.52058/2786-6025-2024-11(39)-45-54) [in Ukrainian]

Kaznacheiev, D. & Lopaieva, O. (2024). Pravovi aspekty diialnosti natsionalnoi politsii v umovakh voiennoho stanu kriz pryzmu neobkhidnosti yakisnoi profesiinoi pidgotovky. [Legal Aspects of the National Police's Activities Under Martial Law Through the Prism of the Need for High-quality Professional Training]. *Naukovyy Visnyk Dnipropetrovskogo Derzhavnogo Universytety Vnutrishnikh Sprav*, No. (2), S. 376–381. DOI: <https://doi.org/10.31733/2078-3566-2023-2-376-381> [in Ukrainian]

Kazmirenko, V. & Kazmirenko, L. (2025). Psykholoho-pravova kharakterystyka povedinky pratsivnykiv politsii v sytuatsiiakh ryzyku. [Psychological and Legal Characteristics of Police Officers' Behaviour in Risky Situations]. *Naukovi*

innovatsii ta peredovi tekhnologii, No. 1(41), S. 1165-1176. DOI: [https://doi.org/10.52058/2786-5274-2025-1\(41\)-1165-1176](https://doi.org/10.52058/2786-5274-2025-1(41)-1165-1176) [in Ukrainian]

Keskomon, T. & Jaiharn, N. (2022). Comparative Analysis of Thai and Foreign Law Principles Regarding Investigating and Controlling Police Ethical Standards. *Journal of Social Sciences and Humanities Research in Asia*, 28(1), 33–48. URL: <https://so05.tci-thaijo.org/index.php/psujssh/article/view/257017> (data zvernennia: 21 veresnia 2025)

Timchenko, O. & Barko, V. (2020). Shliakhy formuvannia psykholohichnoi hotovnosti do profesiinoi diialnosti u personalu Natsionalnoi politsii Ukrainy. [Ways of Developing Psychological Readiness for Professional Activity among the Personnel of the National Police of Ukraine]. *Visnyk Natsionalnoho universytetu oborony Ukrainy*, No. 56(3), S. 112–119. DOI: <https://doi.org/10.33099/2617-6858-2020-56-3-112-119> [in Ukrainian]

Kashyryna, Ye. & Siliukov, D. (2021). Syndrom profesiinoho vyhorannia u politseiskyykh Natsionalnoi politsii Ukrainy. [Burnout Syndrome Among Officers of the National Police of Ukraine]. *Teoretychni i prykladni problemy psykholohii*, No. 3(56), T. 3, S. 90–105. DOI: <https://doi.org/10.33216/2219-2654-2021-56-3-90-105> [in Ukrainian]

Holodnyk, Yu. (2023). Profesiina pidhotovka pravookhorontsiv yak odna iz naivazhlyvishykh funktsii derzhavy [Professional Training of Law Enforcement Officers as One of the Most Important Functions of the State]. *Analitychno-porivnialne pravoznavstvo*. S. 256-260. URL: <https://app-journal.in.ua/wp-content/uploads/2023/07/48.pdf> (data zvernennia: 21 veresnia 2025) [in Ukrainian]

Svichkarova, Ya. (2023). Profesiina etyka u diialnosti pravookhoronnykh orhaniv. [Professional Ethics in Law Enforcement]. *Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho Natsionalnoho Universytetu*, Seriia Pravo. Vyp. 76: Ch. 2. S. 75- 78. URL: <https://visnyk-juris-uzhnu.com/wp-content/uploads/2023/05/14.pdf> (data zvernennia: 21 veresnia 2025) [in Ukrainian]

Aleksandrov, D. (2016). Zahalna psykholohichna kharakterystyka profesiinoi diialnosti pratsivnyka natsionalnoi politsii. [General Psychological Characteristics of the Professional Activities of National Police Officers]. *Yurydychna psykholohiia*. No.1 (18), S. 129-139. [in Ukrainian]

Pyskun, D. (2024). Cutnist i struktura profesiino-etychnoi kultury maibutnikh ofitseriv Natsionalnoi politsii. [The Essence and Structure of the Professional and Ethical Culture of Future Officers of the National Police]. *Nauka i tekhnika sohodni*. No. 5 (33). S. 815-826. DOI: [https://doi.org/10.52058/2786-6025-2024-5\(33\)-815-826](https://doi.org/10.52058/2786-6025-2024-5(33)-815-826). [in Ukrainian]

FORMATION OF THE ETHICAL COMPONENT OF LAW ENFORCEMENT OFFICERS' PROFESSIONAL ACTIVITY ON HUMANISTIC PRINCIPLES**Andrii TANKO**

PhD in Law, Associate Professor
at the Theory and Methodology of Teaching Social
and Legal Disciplines Department of
Kharkiv H. S. Skovoroda National Pedagogical University,
Kharkiv, Ukraine

ORCID: 0000-0001-8425-2202

e-mail: Tanko0300@gmail.com

Abstract. The article presents a comprehensive theoretical analysis of the formation of the ethical component in the professional activity of law enforcement officers within the framework of humanistic values and moral imperatives. The relevance of the study is determined by the growing societal demand for the moral integrity, responsibility, and humanistic orientation of law enforcement personnel in the context of democratic state-building and the protection of human rights. The ethical component is conceptualized as a complex system of moral principles, normative regulations, and value orientations that determine the professional conduct of law enforcement officers and govern their interaction with citizens, colleagues, and social institutions.

The structural model of the ethical component of professional activity is delineated to include cognitive (moral knowledge), affective (moral feelings), axiological (moral convictions), and behavioral (ethical conduct) dimensions. The research identifies and classifies the main determinants influencing the formation of ethical competence among law enforcement officers—social, institutional, psychological, and pedagogical. Special emphasis is placed on the mechanisms and pedagogical conditions that ensure the effective internalization of ethical norms both during the process of professional education and throughout practical service.

Through the application of humanistic and axiological approaches, the study elucidates the essence of the humanistic foundations of professional ethics, which rest upon the recognition of the individual as the highest social value and the unconditional respect for human dignity, honor, and freedom. It is substantiated that the development of the ethical dimension of professional activity requires an integrative educational environment that combines humanistically oriented professional training, a positive moral and psychological climate within law enforcement teams, a system of ethical mentorship, continuous self-improvement, and the cultivation of ethical leadership.

It is concluded that the ethical component constitutes a fundamental indicator of professional culture and competence in law enforcement. It ensures the equilibrium between the exercise of power and respect for human dignity, reinforces the moral foundations of official conduct, and facilitates the implementation of the principles of justice, humanism, and legality as the core values of a democratic society.

Keywords: professional activity, law enforcement officers, humanistic values, professional ethics, moral qualities, ethical components.

Стаття надійшла до редакції 20.09.2025 р.

Стаття прийнята до друку після рецензування 02.10.2025 р.